

บทคัดย่อ

ปัญหาการอุดตันของระบบท่อทางน้ำทะเลภายในเรือ (Seawater System) อันเนื่องมาจาก Marine Fouling เป็นสิ่งที่ทำให้ประสิทธิภาพการทำงานของระบบต่าง ๆ ภายในเรือ เช่น ระบบหล่อเย็นเครื่องจักร (Cooling System) ระบบแลกเปลี่ยนความร้อน (Heat Exchanger System) และระบบน้ำดับเพลิงภายในเรือ (Firemain System) ลดลงจนถึงขั้นใช้งานไม่ได้ ซึ่งการอุดตันดังกล่าวนำมาซึ่งความเสียหายมากมาย ทั้งจากการที่ระบบต่าง ๆ ภายในเรือทำงานผิดปกติ การสูญเสียเวลาในการทำงานทำความสะอาดระบบน้ำทะเลที่อุดตัน การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชำรุดเสียหาย และอาจจะเป็นสาเหตุทำให้ภารกิจสำคัญต่าง ๆ ที่ต้องการใช้เรืออย่างเร่งด่วนเสียหายได้ ในปัจจุบันได้มีการนำเอาอุปกรณ์ที่เรียกว่า Electrolytic Antifouling System (EAS) มาใช้ในการป้องกันการเกาะตัวของ Marine Organisms ภายในระบบท่อทางน้ำทะเลได้เป็นอย่างดี ทำให้โอกาสที่จะเกิด Marine Fouling ขึ้นในระบบท่อทางน้ำทะเลลดลงเป็นอย่างมาก และ EAS ยังใช้ในการป้องกันการกัดกร่อน (Corrosion) ของท่อทางน้ำทะเลภายในเรือได้อย่างมีประสิทธิภาพอีกด้วย ทำให้ระบบท่อทางน้ำทะเลภายในเรือมีอายุการใช้งานที่ยาวนานมากขึ้น เรือรบของกองทัพเรือที่มีการติดตั้งระบบ EAS ได้แก่ ร.ล.ปัตตานี และ ร.ล.นราธิวาส

นาวาเอก ประพันธ์ ศรีเหนียง
หัวหน้าแผนกโรงงานเครื่องกล กองโรงงาน อุทกหารเรือธนบุรี กรมอุทกหารเรือ

นาวาตรี พินัย มุ่งสันติสุข
รักษาราชการหัวหน้าช่างโรงงานหล่อหลอมและไม้แบบ
แผนกโรงงานเครื่องกล กองโรงงาน อุทกหารเรือธนบุรี กรมอุทกหารเรือ

ระบบป้องกันเพรียงและการกัดกร่อน ของระบบท่อทางน้ำทะเล ร.ล.ปัตตานี (Piping Antifouling and Corrosion Prevention System of H.T.M.S.Pattanee)

1. บทนำ

สิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อาศัยอยู่ในท้องทะเล โดยเฉพาะอย่างยิ่งสิ่งมีชีวิตจำพวกแบคทีเรีย สาหร่าย ตะไคร่ และเพรียง (Marine Organisms) เมื่อเข้าสู่ระบบท่อทางน้ำทะเลภายในเรือ (Seawater System) สิ่งมีชีวิตเหล่านี้จะเสาะหาบริเวณที่มีอาหารและสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมภายในท่อ เพื่ออาศัยและขยายพันธุ์ ปริมาณที่เพิ่มขึ้นของ Marine Organisms และสิ่งสกปรกต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นจาก Marine Organisms (Marine Fouling) นั้น จะทำให้การไหลของน้ำทะเลภายในท่อถูกขัดขวาง และในที่สุดเมื่อ Marine Fouling สะสมมากขึ้นเรื่อย ๆ ก็จะทำให้เกิดการอุดตันของระบบน้ำทะเลภายในเรือได้ ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 1 การอุดตันของระบบน้ำทะเลจะมีผลทำให้ระบบหล่อเย็นเครื่องยนต์ (Cooling System) ระบบแลกเปลี่ยนความร้อน (Heat Exchanger System) และระบบน้ำดับเพลิงภายในเรือ (Firemain System) มีประสิทธิภาพในการทำงานลดลงจนถึงขั้นใช้งานไม่ได้ นอกจากนี้ Marine Organisms ที่เกาะอยู่ในท่อทางน้ำทะเล ยังเป็นสาเหตุทำให้ท่อทางต่าง ๆ เกิดการกัดกร่อนรวดเร็วขึ้น เนื่องจากเกิดการกัดกร่อนแบบ Erosion การกัดกร่อนแบบหลุม (Pitting Corrosion) และการกัดกร่อนในที่อับ (Crevice Corrosion)

การอุดตันและการกัดกร่อนที่เป็นผลมาจาก Marine Fouling นำมาซึ่งความเสียหายมากมายทั้งจากการที่ระบบต่าง ๆ ภายในเรือที่ได้กล่าวมาแล้วทำงานผิดปกติ การสูญเสียเวลาในการทำความสะอาดระบบน้ำทะเลที่อุดตัน การซ่อมบำรุงอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ชำรุดเสียหาย และอาจจะเป็นสาเหตุทำให้ภารกิจสำคัญต่าง ๆ ที่ต้องการใช้เรืออย่างเร่งด่วนเสียหายได้

(a)

รูปที่ 1 การอุดตันบริเวณท่อทางเข้า (a) และภายในท่อทาง (b) ของระบบน้ำทะเลภายในเรือ อันเนื่องมาจาก Marine Fouling

(b)

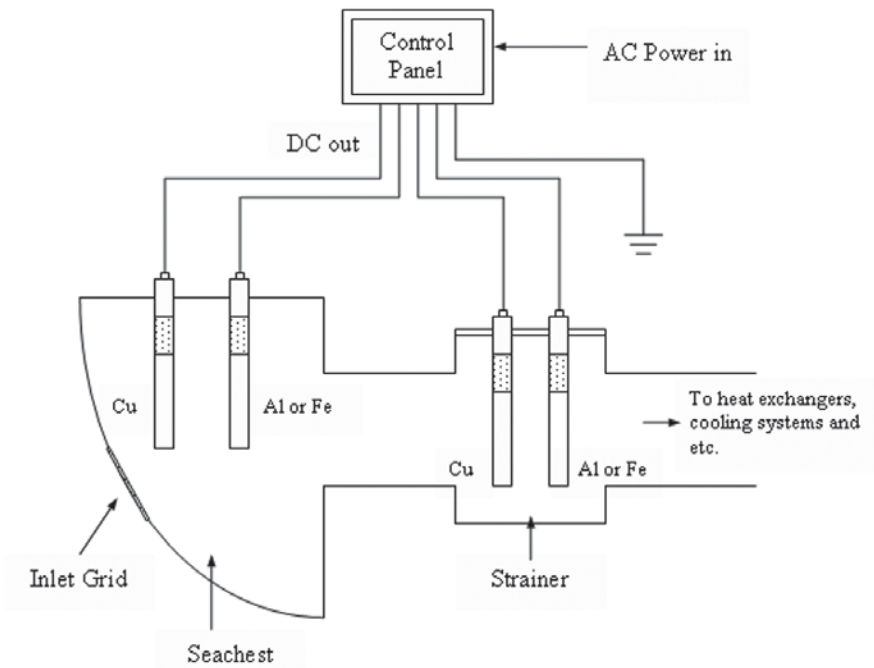
2. Electrolytic Antifouling System (EAS)

ระบบป้องกันเพรียงและการกัดกร่อนของระบบท่อทางน้ำทะเลภายใน ร.ล.ปัตตานี และ ร.ล.นราธิวาส ใช้หลักการของ Electrolytic Method ในการทำให้ทองแดง (Copper Anode) และอะลูมิเนียม (Aluminium Anode) หรือ เหล็ก (Soft Iron Anode) ที่ติดตั้งอยู่บริเวณท่อทางดูดน้ำทะเล (Seachests) หรือ บริเวณหม้อกรองน้ำทะเล (Strainers) เกิดการแตกตัวเป็นไอออน (Ions)

จากรูปที่ 2 ไฟฟ้ากระแสตรงจาก Rectifier จะถูกจ่ายไปยัง Copper Anode ทำให้ทองแดงเกิดการแตกตัวกลายเป็นไอออน (Cupric Ions) ไอออนของทองแดงเหล่านี้จะถูกส่งเข้าไปในระบบน้ำทะเล โดยเครื่องสูบน้ำ โดยไอออนของทองแดงจะทำให้สภาพแวดล้อมต่าง ๆ ภายในท่อน้ำทะเลไม่มีความเหมาะสมต่อการอยู่อาศัยและขยายพันธุ์ของ Marine Organisms

สำหรับ Aluminium Anode เมื่อได้รับไฟฟ้ากระแสตรงจาก Rectifier จะแตกตัวเป็นไอออนของอะลูมิเนียม ซึ่งต่อมาจะทำปฏิกิริยากับน้ำทะเลกลายเป็นไฮดรอกไซด์ของอะลูมิเนียม (Aluminium Hydroxide) และจะเข้าจับตัวกับไอออนของทองแดงที่เกิดจาก Copper Anode กลายเป็น “Copper-Aluminium Hydroxide Floc” ซึ่งมีความเหนียวและการยึดเกาะสูง (Highly Gelatinous) เมื่อ Hydroxide Floc ดังกล่าวถูกพัดพาเข้าไปในระบบน้ำทะเล Hydroxide Floc จะเข้ายึดเกาะพื้นผิวภายในท่อน้ำทะเลบริเวณที่มีอัตราการไหลของน้ำทะเลต่ำ ซึ่งบริเวณดังกล่าวจะเป็นบริเวณที่ Marine Organisms มักจะมาเกาะอาศัยอยู่ ทำให้ Marine Organisms

ที่ผ่านเข้าไปในระบบน้ำทะเลไม่สามารถยึดเกาะกับพื้นผิวของท่อในบริเวณดังกล่าวได้ และถูกพัดพาออกไปนอกตัวเรือในที่สุด ในขณะที่เดียวกันบนพื้นผิวของท่อน้ำทะเลจะมี Cupro-Aluminium Film เกิดขึ้น ซึ่งฟิล์มดังกล่าวมีความเสถียรในน้ำทะเลสูงทำให้บนพื้นผิวเหล็กมี Protective Film มาปกคลุมไว้ ทำให้การกัดกร่อนที่จะเกิดขึ้นกับท่อน้ำทะเลที่ทำจากโลหะกลุ่มเหล็ก (Ferrous Metals) ลดลง สำหรับในกรณีที่ท่อน้ำทะเลทำจากโลหะนอกกลุ่มเหล็ก (Non-Ferrous Metals เช่น ท่อ Cupro-Nickel) Soft Iron Anode จะถูกนำมาใช้เพื่อป้องกันการกัดกร่อนของท่อน้ำทะเลแทน Aluminium Anode

รูปที่ 2 การออกแบบการติดตั้ง Anodes ภายใน Seachest และ Strainer โดยใช้ Single Purpose Anodes

2.1 ชนิดและประเภทของ Anodes

Anodes ในระบบ Electrolytic Antifouling System สามารถที่จะแบ่งออกได้ 3 ชนิด ตามลักษณะของการใช้งาน คือ

1. Copper Anode : ติดตั้งเพื่อป้องกัน Marine Organisms จำพวกแบคทีเรีย สาหร่าย ตะไคร่ และเฟรียง ที่จะมาเกาะอาศัย บริเวณท่อทางเข้าและภายในท่อทางน้ำทะเล อันเป็นสาเหตุทำให้เกิด Marine Fouling

2. Aluminium Anode : ติดตั้งเพื่อป้องกันการกัดกร่อนภายในของท่อที่ทำมาจากโลหะกลุ่มเหล็ก (Ferrous Metals)

3. Soft Iron Anode : ติดตั้งเพื่อป้องกันการกัดกร่อนภายในของท่อที่ทำมาจากโลหะนอกกลุ่มเหล็ก (Non-Ferrous Metals)

นอกจากนี้ยังสามารถแบ่งประเภทของ Anodes ออกได้เป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. Single Purpose Anode คือ Anode ที่มีจุดมุ่งหมายในการใช้งานเพียงอย่างเดียว โดย Anode 1 แห่ง จะทำหน้าที่เพียงหนึ่งอย่างเท่านั้น คือป้องกัน Marine Fouling หรือป้องกันการกัดกร่อนของท่อ สำหรับ Anode ประเภทนี้จะสังเกตุได้จาก DC Power Line 1 เส้น จะมี Anode เชื่อมต่ออยู่เพียงชนิดเดียวเท่านั้น ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 2 และ 3a

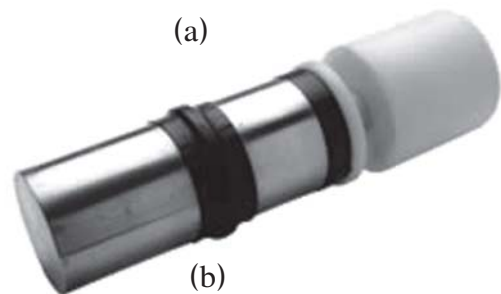
2. Dual Purpose Anode คือ Anode 1 แห่ง สามารถใช้ทำหน้าที่ป้องกันได้ทั้ง Marine Fouling และการกัดกร่อนของท่อโลหะได้ในเวลาเดียวกัน Anode ประเภทนี้จะสังเกตุได้จาก Anode 1 แห่ง จะมี Anode อยู่ 2 ชนิดในแห่งเดียวกัน โดยชนิดของ Anode

ที่ประกอบอยู่ในแห่งเดียวกัน อาจจะเป็นได้ทั้ง Copper/Aluminium Anode หรือ Copper/Soft Iron Anode สำหรับ Anode ประเภทนี้มักจะใช้มากในเรือที่มีขนาดของบริเวณพื้นที่ที่จะทำการติดตั้ง เช่น Strainers มีขนาดเล็ก ทำให้ไม่สามารถใช้ Single Purpose Anodes ได้ เช่นในเรือรบประเภทต่าง ๆ เป็นต้น ดังแสดงให้เห็นในรูปที่ 3b ในส่วนของ ร.ล.ปัตตานี และ ร.ล.นราธิวาส ได้ติดตั้ง Anodes ประเภท Dual Purpose Anode แบบ Copper/Soft Iron

2.2 การติดตั้ง Anodes และการควบคุม Anodes ในระบบ Electrolytic Antifouling System มักจะติดตั้งอยู่บริเวณ Seachests และ Strainers เพื่อที่จะทำให้

(a)

(b)

รูปที่ 3 แสดงประเภทของ Anodes: (a) Single Purpose Anode และ (b) Dual Purpose Anode (ที่มาของภาพ:<http://www.cathelco.com>)

ไอออนที่แตกตัวสามารถป้องกันการเกาะตัวของสิ่งมีชีวิตในระบบท่อทางน้ำทะเลได้อย่างทั่วถึง ปริมาณการแตกตัวเป็นไอออนของ Anodes สามารถควบคุมได้ทั้งแบบ Manual และ Automatic การควบคุมแบบ Manual สามารถกระทำได้โดยการปรับแต่งปริมาณของไฟฟ้ากระแสตรงที่จ่ายออกจาก Control Panel ไปที่ Anodes ส่วนการควบคุมแบบ Automatic สามารถกระทำได้หลายวิธีด้วยกัน วิธีหนึ่งที่เป็นที่นิยมคือการ Interlock กระแสไฟฟ้าที่จะจ่ายออกจาก Control Panel ไปยัง Anodes เข้ากับ Main Pump Controller

กล่าวคือ ในขณะที่เครื่องสูบน้ำยังไม่ทำงาน กระแสไฟฟ้าจาก Control Panel จะถูกจ่ายไปที่ Anodes ปริมาณเล็กน้อยในระดับที่เพียงพอจะป้องกันพื้นที่ในบริเวณ Seachest และ Strainer และเมื่อเครื่องสูบน้ำทำงาน กระแสไฟฟ้าจาก Control Panel ก็จะถูกจ่ายในปริมาณที่มากขึ้นให้เหมาะสมกับอัตราการไหลของน้ำทะเลในระบบ

3. คุณลักษณะของระบบ EAS ร.ล.ปัตตานี

คุณลักษณะโดยรวมของระบบ Electrolytic Antifouling System ของ ร.ล.ปัตตานี และ ร.ล.นราธิวาส แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คุณลักษณะของระบบ EAS ร.ล.ปัตตานี

1. The Parameters of Power Control Unit	
● Type	: SAMPLE HB-1
● Power System	: 220V AC
● Output Voltage	: 0-20V DC/Way
● Output Current	: 0-2 A/way
● Meter Accuracy	: $\pm 2.5 \%$
● Allowed Ambient Temp	: -10°C to $+60^{\circ}\text{C}$
● Output Ways	: 4 ways output 1 set : 6 ways output 1 set
2. Power Consumption	: 40 W per anode
3. The Anodes	
● Quantity	: 10 pieces
● Design	: Dual Purpose Anode แบบ Copper/Soft Iron
● Size	: 3 Different Sizes ● $\varnothing 90$ mm ยาว 300 mm 2 piece ● $\varnothing 75$ mm ยาว 210 mm 7 piece ➢ ความยาว Cu Anode 150 mm ➢ ความยาว Fe Anode 60 mm ● $\varnothing 60$ mm ยาว 100 mm 1 piece
4. The Age of Anodes	: Approximate 3 Years

บทสรุป

EAS เป็นระบบที่มีการใช้งานกันอย่างแพร่หลายในต่างประเทศ เพื่อป้องกันการอุดตันและการกัดกร่อนของระบบท่อทางน้ำทะเลภายในเรือและระบบท่อทางของโครงสร้างต่าง ๆ ที่อยู่ในทะเล เช่น แท่นขุดเจาะ ซึ่งระบบป้องกันนี้จะช่วยลดการอุดตันและการกัดกร่อนของท่อน้ำทะเลได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำให้สามารถยืดระยะเวลาและลดค่าใช้จ่ายในการซ่อมบำรุงได้มากขึ้น นอกจากนี้ ระบบ EAS ยังมีการทำงานและการติดตั้งที่ไม่ซับซ้อนมากนัก จึงเป็นไปได้ว่า ในอนาคตกรมอุทกหารเรือจะสามารถสร้าง EAS เพื่อติดตั้งใช้งานในเรือรบของกองทัพเรือ ได้ต่อไป

บรรณานุกรม

- Jones, D. A. Principles and Prevention of Corrosion. 2nd ed., New Jersey : Prentice-Hall, Inc., 1996.
- Masterton, W. L. and Hurley, C. N. Chemistry : Principles & Reactions. 2nd ed., Saunders College Publishing, 1993.
- Sample Anti-Fouling and Corrosion Prevention System : Instruction Manual Installation and Commissioning (OPV) ของ ร.ล.ปัตตานี และ ร.ล.นราธิวาส.
<http://www.cathelco.com>

การทดลองเรือ ต.991 ในทะเล
เมื่อวันที่ 4 กันยายน 2550

